

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ (05/05/21)

Εισηγήτρια: Ειρήνη Στέφου

Όνοματεπώνυμο:.....

Κείμενο:

Τα «πρότυπα» και οι νέοι

Στα μπαράκια κι αλλού όπου συχνάζει η νεολαία, ακούω τους νέους να μιλούν μόνο για το χρήμα. Το χρήμα έχει γίνει για πολλούς απ' αυτούς το μόνο όνειρο, το μόνο πρότυπο.

Η ανάπτυξη προτύπων αποτελεί ιδιαίτερη ανάγκη της ανθρώπινης δραστηριότητας και αναγκαστικά αντανακλά την κοινωνική συνείδηση μιας ομάδας ή μιας εποχής. Τα πρότυπα οφείλουν την προή και τις μεταλλαγές τους στη δυναμική της κοινωνικής ζωής, στη διαφοροποίηση των τεχνικών μέσων, στη διαμόρφωση της κάθε νέας κουλτούρας. Δεν είναι λοιπόν τυχαία η σχετική απουσία προτύπων και η συμπλήρωση του κενού τους απ' τις λεγόμενες «ευτελείς αξίες», σήμερα όπου διανύουμε μια μεταβατική περίοδο από ένα σύνολο γκρεμισμένων αξιών σε ένα άλλο που ακόμα δεν έχει διαμορφωθεί.

Δεν είναι όμως περίεργο ότι η νεολαία δεν ασχολείται με τα πρότυπά μας, αφού δε συνδέεται μ' αυτά. Και πώς να ασχοληθεί, αφού αυτοί που της τα προσφέρουν έχουν πρώτο μέλημα να μην είναι ανιχνεύσιμη η προέλευση, η ανάδειξη και η σκοπιμότητά τους. Πώς λοιπόν η νεολαία να ανοιχθεί σε κάτι που εξ ορισμού υποπτεύεται; Αντιδρά στα πρότυπα που εμφανίζονται κούφια και δημιουργεί τα δικά της νεανικά «αντιπρότυπα». Η σύγκρουση των δύο παράγει σιωπή.

Κι η επίσημη άποψη: «Οι νέοι συμπεριφέρονται έτσι γιατί δεν έχουν πρότυπα». Για ποια πρότυπα μιλάμε άραγε; Τα **κίβδηλα** πρότυπα που αγοράζονται φθηνά στο περίπτερο; Μα, η νεολαία έχει υψηλότερους στόχους κι όνειρα που συνοψίζονται στις λέξεις εντιμότητα, δημιουργικότητα, κοινωνική προσφορά. Ίδιους, βέβαια, με τους παλιά δικούς μας, αλλά από μας ποιος άραγε τους έχει διατηρήσει;

Το κάθε πρότυπο κερδίζει το σεβασμό του όταν αντικατοπτρίζει έργο κι όχι κενά νοήματος «ιδανικά». Η νεολαία, ασυνείδητα ίσως, το ξέρει αυτό και θα ήμουν επίορκος, αν προσπαθούσα να πείσω για το αντίθετο.

Η νεολαία, που τρώει λιγότερο κουτόχορτο απ' τους μεγάλους και σίγουρα δεν το χωνεύει καθόλου, κατάλαβε γρήγορα ότι το θέαμα με το κιλό της τηλεόρασης δεν είναι μήνυμα, δεν είναι πρότυπο ούτε φορέας ονείρων και δημιουργίας. Στράφηκε λοιπόν στη μουσική, στο χορό, στο τραγούδι, που έστω και για τον ακροατή δεν παύουν να αποτελούν δημιουργία, αφού οδηγούν την ψυχή, το μυαλό και το σώμα σε νέα μονοπάτια και αναζητήσεις, σνομπάροντας την τηλεόραση, προτιμώντας εαυτούς και αλλήλους.

Οι νέοι κάθε εποχής πιστεύουν στην αυθεντία της λογικής κι όχι στη λογική της αυθεντίας. Γι' αυτό είναι νέοι και θα γεννούν πάντα αυθέντρα λογική και αλήθεια. Ο νέος κάθε εποχής είναι ίδιος, επιφανειακά μόνο αλλάζει. Άλλοτε φορά καμπάνες κι έχει φαβορίτες, βάζει σκουλαρίκι, ακούει τζαζ ή χέβι μέταλ. Στην ουσία είναι ο ίδιος, ορμητικός, ιδεαλιστής, άπειρος, ρομαντικός, αντιαυταρχικός, επαναστάτης. Αντί λοιπόν να τον παγιδεύσουμε σε **λαβύρινθους** τυπολατρίας και να τον κουράζουμε με αμφίβολες αυθεντίες και πρότυπα, γιατί να μην του δώσουμε απλώς την ώθηση και να του αφήσουμε ελεύθερο χώρο να δώσει κι αυτός τη **συμβολή** του; Να τραβήξουν λοιπόν το δρόμο που νιώθουν να τους δείχνει ο ίδιος τους ο εαυτός.

Τα πρότυπα πάλι που επικρατούν στο χώρο της παιδείας, είναι τα πρότυπα των δυνατών που κατέχουν και διακυβερνούν τα αγαθά. Η παιδεία προσπαθεί να μορφώσει πολίτη ικανό να συντηρεί τα καθεστώτα, όπως είπε ο αείμνηστος Γληνός. Η αδιάκοπη όμως δυναμική και οι πόθοι εκείνων που διψούν για γνώση οδηγεί ευτυχώς σε νέα δεδομένα ισορροπίας, έξω και σε αντίθεση και με το κράτος, δηλαδή σε νέα πρότυπα.

Τα νέα πρότυπα πιστεύω κι ελπίζω ότι θα δημιουργηθούν μέσα στο γενικότερο περίγραμμα ιδεών που ανέκαθεν αποτελούσαν πρόπλασμα της **σομανιστικής** ιδεολογίας και πολιτικής: η κοινωνική αλληλεγγύη, η πολιτική ως συμπύκνωση κοινωνικών πρακτικών κι όχι ως τέχνη διαχείρισης- ξενόφερτα μάνατζμεντ-, η ιδεολογία της συλλογικότητας αντί των οραμάτων του ατομικισμού, η πίστη σε έναν καλύτερο κόσμο, όπου **θα πρυτανεύουν** οι ανάγκες κι οι αξίες χρήσης κι όχι οι νόμοι της αγοράς και του ανελέητου ανταγωνισμού.

Επί του παρόντος οι νέοι συνθλίβονται μέσα στην οικονομική δυσπραγία, στην ανεργία, στην παρακμή, στην απαιτητική οικογένεια και κοινωνία που ολοένα απαιτούν αλλά δεν ακούν και δε νιώθουν. Ας μην εκπλήσσονται λοιπόν όταν σπέρνοντας προβλήματα, θερίζουν θύελλες.

(Απόσπασμα από κείμενο του Ν. Μαρκάτου, Τα «πρότυπα» και οι νέοι, Εφημερίδα *Το Βήμα*, διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να χαρακτηρίσετε ως σωστές ή λαθεμένες τις ακόλουθες προτάσεις:

α. Η ανάπτυξη των προτύπων αντανakλά την κοινωνική συνείδηση μιας ομάδας.

β. Η νέοι ασχολούνται με τα πρότυπα αφού συνδέονται με αυτά.

γ. Ένα πρότυπο όταν αποδίδει σε έργα, κερδίζει τον σεβασμό που του αναλογεί.

δ. Στον χώρο της παιδείας προβάλλονται τα πρότυπα των ισχυρών και δεν αναζητούνται νέα πρότυπα από αυτούς που αγαπούν τη γνώση.

ε. Καταγράφεται η πίστη και η ελπίδα του αρθρογράφου για την ύπαρξη ενός κόσμου που θα κυριαρχούν οι ανάγκες και οι αξίες.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

A2. Το κάθε πρότυπο κερδίζει τον σεβασμό όταν αντικατοπτρίζει έργο και ότι κενά νοήματος «ιδανικά». Να σχολιάσετε την παραπάνω φράση του κειμένου σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

B1. Να βρεθεί η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της 7^{ης} παραγράφου του κειμένου: «Οι νέοι κάθε εποχής ... τους δείχνει ο ίδιος τους ο εαυτός.».

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

B2. «Για ποια πρότυπα μιλάμε άραγε; Τα κίβδηλα πρότυπα που αγοράζονται φθηνά στο περίπτερο;». Πού αποσκοπεί η χρήση των ερωτημάτων αυτών απ' το συγγραφέα;

(ΜΟΝΑΔΕΣ 8)

B3. Τι δηλώνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις, που συμβάλλουν στη συνοχή του κειμένου; (λοιπόν, όμως, βέβαια, Γι' αυτό)

(ΜΟΝΑΔΕΣ 4)

B4 α. Να βρείτε από ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου με **έντονη γραφή**: κίβδηλα, λαβύρινθους, συμβολή, ουμανιστικής, πρυτανεύουν.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

B4 β. Να βρείτε από ένα αντώνυμο για τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου που σας δίνονται: επιφανειακά, ορμητικός, αμφίβολες, ατομικισμού, παρακμή

(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

B5. Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις φράσεις στις οποίες χρησιμοποιείται η ποιητική λειτουργία της γλώσσας.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 3)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σε ένα άρθρο (300-350 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναλύσετε τη συμβολή των προτύπων στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ατόμου και στη συνέχεια να αναφερθείτε στα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένα πρότυπο, ώστε να έχει θετικές συνέπειες στο χαρακτήρα των νέων.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

